

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 36/2022 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat i en reunió de data 24 d'octubre de 2022 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 36/2022

ASSUMPTE: Queixa online de l'actriu M.A. per un escrit publicat a En Blau (El Nacional) sobre la seva persona, amb el titular "Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per aconseguir diners". La denunciante considera que s'han vulnerat els punts número 1, 2 i 3 del Codi Deontològic.

ANTECEDENTS: El 4 d'octubre de 2022, A. va publicar al seu compte de Twitter la següent piulada: "Atenció personal de vestuari, figurinistes, botigues vintage! Venc roba anys 80/90 en molt bon estat. Adolfo Dominguez, Vitorio&Lucchino, Purificación García, David Valls. Vestits, pantalons, jaquetes, sabates. Contacteu per DM. Es prega RT. Merci". L'endemà, 5 d'octubre, En Blau (El Nacional) va publicar un article, signat per Marc Villanueva, amb el titular "Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per aconseguir diners", acompanyat del subtítol "El treball d'actor no és fàcil i una de les cares més estimades de *Com si fos ahir* demana ajuda per vendre's la roba".

L'article es construeix únicament a partir del tuit d'A., ja que, segons va denunciar l'afectada a través de Twitter, el periodista en cap moment es va posar en contacte amb ella per tenir més informació. També inclou unes declaracions antigues d'A. [de les quals no en consta la data] al diari Ara on parlava de les dificultats econòmiques que suposa ser productora teatral a Catalunya i que, segons es queixa l'afectada, estan "tretes de context".

La notícia, després de fer una breu presentació del serial i les seves dades d'audiència, posa èmfasi en les dificultats del món teatral i dels actors, fa un breu repàs a la trajectòria de la denunciante i, de forma genèrica, dona a entendre que A. pateix problemes econòmics i que per tant es ven la roba per necessitat. Aquesta idea es transmet, de manera més o menys subtil, a través de frases com "A. surt poc en el serial, on cobra segons s'apareix"; "agafa tota la seva roba de marca i, en lloc de regalar-la, la ven; els diners li aniran bé" o "es desfà de tots els records, de tota una vida vivint de qualitat, i abans que agafi pols als armaris millor convertir-la en diners; serà més útil".

El periodista també relaciona la suposada situació actual d'A. amb unes declaracions publicades anteriorment al diari Ara, on es queixava de les dificultats de ser productora teatral a Catalunya i deia que no hi volia tornar perquè "ja s'havia arruïnat prou", ja que per produir teatre "has de tenir un coixí que no tinc ni he tingut mai". Segons A., aquestes declaracions es referien només a la producció dins l'àmbit teatral, però en cap moment parlava de la seva economia personal.

Per tot plegat, A. considera que En Blau ha incomplert els punts 1 (informar de manera acurada i precisa), 2 (evitar perjudicis per informacions sense prou fonament) i 3 (rectificar les informacions incorrectes) del Codi Deontològic.

AL·LEGACIONS

En data 21 d'octubre de 2022, l'empresa editora d'El Nacional, Grup Les Notícies de Catalunya SLP, ha presentat al·legacions, ja que considera que no s'ha vulnerat cap dels criteris del Codi Deontològic.

En relació al criteri 1, l'empresa afirma que la notícia és “veraç, estricta i totalment conforme a la realitat”, ja que, segons diuen, s'han limitat a traslladar el que l'actriu havia sol·licitat a les xarxes: ajut i difusió de la seva publicació per vendre vestuari de disseny dels anys 80 i 90. Tot i això, admeten que el titular original, “Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per aconseguir diners” (que és el la demandant ha fet arribar al CIC), podia suposar una “falta d'exquisidesa”. Així doncs, després de rebre una queixa per part d'A., en el titular de la seva edició catalana van substituir l'expressió “aconseguir diners” per “vendre roba”, per tal de no “incomodar” l'actriu. Per tot plegat, El Nacional al·lega que els fets estan tractats de forma “acurada” i “adequats” a la secció on s'integren. Tot i això, el CIC ha pogut comprovar que en la versió castellana d'En Blau i a les xarxes socials encara hi apareix el titular original.

Pel que fa al criteri 2 del Codi, El Nacional tampoc considera que el text es pugui considerar “injuriós” o “lesiu” per la dignitat de les persones, ni tampoc que li falti base, ja que reiteren que s'han limitat a difondre el que ha publicat la sol·licitant. A més, neguen que l'article digui que l'actriu està arruïnada, sinó que només recullen estrictament els problemes econòmics que ella mateixa va explicar en referència a la seva etapa com a productora.

Finalment, pel que fa al criteri 3, consideren que l'article no conté informacions incorrectes o inexactes que calgui corregir, tot i que recorden que es va fer una “millora” del titular per atendre la petició de l'actriu.

PONÈNCIA

El punt 1 del Codi Deontològic assenyala que el periodisme està “compromès amb la recerca de la veritat” i que cal “evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets”. Dos preceptes que clarament s'incompleixen en el cas del titular original: “Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per aconseguir diners”. Llegint aquest titular, sense cap mena de context, es trasllada al lector la percepció que l'actriu M. A. pateix problemes econòmics i necessita aconseguir diners de qualsevol manera, ja que en cap moment es fa referència a la venda de roba. Es tracta, per tant, de la difusió deliberada d'una conjectura, i es pot intuir que el titular s'ha redactat de forma enganyosa amb l'objectiu de cridar l'atenció dels lectors (clic-bait). La segona versió del titular, “Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per vendre roba”, és lleugerament més acurada. Tot i això, es pot qüestionar que fer un retuit -que és el que demana l'actriu- es pugui considerar efectivament “demandar ajuda per vendre roba”.

En qualsevol cas, el periodista no ha fet un esforç prou gran per acostar-se a la veritat, ja que no ha contactat amb l'afectada per saber quins són els motius que l'han portat a la venda: podria ser, per exemple, que l'actriu vulgui fer espai a l'armari sense renunciar a recuperar una part de l'elevada inversió que segurament devia fer en el vestuari; que vulgui recaptar fons per ajudar a algú altre o que simplement s'hagi afegit al cada cop grup més nombrós de persones a qui els agrada vendre i comprar roba de segona mà per Internet. Sense haver parlat amb ella tot són especulacions, de manera que és impossible saber quin és el motiu real darrera la venda.

El punt número 2 expressa que “no s’han de difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a les entitats públiques o privades”. També indica que “el periodista s’ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l’oportunitat de resposta”. En aquest cas, la pròpia denunciada es queixa que l’article va ser elaborat sense que el periodista s’hagués posat en contacte amb ella. A més, el resultat del text afecta a la seva imatge, ja que transmet que és una dona amb necessitats econòmiques quan, en realitat, no hi ha proves que sigui realment així. Per tant, també s’ha incomplert el punt número 2 del Codi Deontològic.

Finalment, el punt número 3 indica que cal esmenar les informacions i les interpretacions que s’hagin demostrat falses o errònies, així com atendre el dret de rèplica quan aquest se sol·liciti “en termes raonables”. En aquest cas, El Nacional explica que va atendre les queixes d’A. i que fins i tot va canviar el titular per fer-la sentir menys “incòmoda”. Llegint la nova versió en català, a més, es poden veure alguns matisos i aclariments respecte l’escrit original, segurament arran de la queixa d’A.: especifica que si l’actriu surt poc al culebrot és perquè té un problema de salut, i que si ha decidit vendre’s la roba és a causa d’una mudança. Per tant, en aquesta nova versió (només en llengua catalana) sí que recull la versió de l’afectada (tot i que no sigui en forma de declaracions textuals) i aporta més informació de context al lector.

De conformitat amb la ponència, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent

ACORD:

La versió original de la notícia “Una actriu mítica de *Com si fos ahir* de TV3 demana ajuda per aconseguir diners”, publicada a En Blau (El Nacional) el dia 5 d’octubre de 2022, incompleix els punts 1 i 2 del Codi Deontològic. Pel que fa al punt 3, es pot considerar que s’incompleix de forma parcial: s’ha corregit i esmenat la versió en català de notícia, però en castellà i a les xarxes socials encara apareix el titular i el contingut original.

I per que així consti s’estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 24 d’octubre de 2022. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General